

איש לרעהו

לקט אפרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
פגדולי ישראל,
על מדות טובות
שטבאות לאהבת
הזולת, הנלפדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש כ אייר תשע"ב: הזלקת נרות - ירושלים 6:51 תל-אביב 7:06 חיפה 6:59 מוצאי שבת - ירושלים 8:07 תל-אביב 8:10 חיפה 8:11 ר"ת 8:44

פרשת בהר

מצות "והחזקת בו"

להחזיק ולתמוך באדם העומד ליפול בפרנסתו !
נלמד מהפסוק: "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו" (פרק כה-לה)

ופירש רש"י: "אל תניחהו שירד ויפול ויהא קשה להקימו אלא חזקהו משעת מוטת היד".
ואמרו חז"ל בתו"כ: "הא למה זה דומה? למשאוי על גבי החמור עודנו במקומו אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו. ומנין אם החזקת אפילו ארבעה וחמשה פעמים חזור והחזק? תלמוד לומר והחזקת בו".

על הפסוק: "וכי ימוך אחיך". אמרו חז"ל (במדרש רבה) הדא הוא דכתיב "אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'" (תהלים לב). וטעון ביאור: מה שייך הפסוק "אשרי משכיל אל דל" לפסוק "וכי ימוך"?

ומבאר הכתב סופר: את זאת מלמדינו הכתוב: "כי ימוך אחיך ומטה ידו עמך" - כלומר: אף שגם אתה באותו מצב של עוני ומחסור כמו של אחיך, שגם אתה "מטה ידך עמו" אף על פי כן "והחזקת בו" עליך להחזיק ולתמוך בו. על זה בא הפסוק "אשרי משכיל אל דל" כלומר: כאשר עוזר אדם לעני ביום רעה, לו עצמו, אזי "ימלטהו ה'".

בדרך זו מתבארת בטוב טעם אמרת חז"ל: "המלוה סלע לעני בשעת דחקו, עליו הכתוב אומר (ישעיה נט-ט) "אז תקרא וה' יענה תשוע ויאמר הנני" (יבמות סג). ולכאורה צ"ב: מה כוונת חז"ל באמרם המלוה לעני "בשעת דחקו", וכי יש שעה שאין העני דחוק?

אלא אומרים המפרשים: כוונת חז"ל גם למי שמלוה לעני בשעת דחקו שלו, אם אף בשעה שדחוק המלוה בעצמו, מתחסד הוא עם העני ומתאמץ להלוות לו, הרי השיג בכך דרגה נשגבה במדת החסד, ואזי שכרו: "אז תקרא וה' יענה".

דברים מאלפים ונוקבים בחומרת קיום "והחזקת בו" מובא בשם **החפץ חיים** (בספר ח"ח עה"ת) וכה אמר: "איתא בספרים הקדושים, שלאחר פטירת האדם שואלים אותו על כל מצוה אם קיימה כדין, ומה נורא הדבר אם ישאלוהו, אם קיים את המצוה הזאת של "והחזקת בו". שכן בשעת חייו של האדם קרה בוודאי, שאיש עני בא אליו בבקשה להלוות לו על המשכון איזה סכום הנחוץ לו לפרנסת אנשי ביתו. ובתחילה עוד היה מסוה הבושה על פניו ונסתפק אם ללכת או לא, עד שהרעב הציקו והיה מוכרח ללכת. ולבסוף דחה אותו המלוה בשתי ידיים והלה נשבר לבו בקרבו ושב לביתו בבושה וכלימה.

"והנה, כל בני ביתו מצפים לשובו, אולי יבנו מההלואה הזאת. אבל כשבא אביהן בידיים ריקות, התחילו כולם לבכות במר נפשם ובכיתם עלתה למרום, ועל ידי זה נתגבר כח הדין בעולם, כי בניו נתעטפו ברעב, והחלשים שבהם נפלו למשכב. התחילו תובעים את האיש הזה על מעשיו, ואמרו לו: עמוד בדין והבט מה שגרמת במעשיך ובאכזריותך, על כל בני ביתו של העני הזה, וכמה נתגברה על ידך מדת הדין.

מפטיר החפץ חיים: מה שאין כן אם השכיל אל דל, והלווהו שיוכל לפרנס בני ביתו, ברכות יבואו עליו, כי קיים המצוה של "והחזקת בו".

"והחזקת בו" כיצד?

בא יהודי לפני כ"ק האדמו"ר מגור בעל "אמרי אמת" ושפך לפניו את מר גורלו, כי הפסיד את כל רכושו ומסחרו בנסיבות השעה, ואין לו ממה להתפרנס. שאלו הרבי, כמה כסף דרוש לו בכדי להתחיל מסחר חדש? "כמאה אלף מרקים" השיב הלה.

מיד נכנס האדמו"ר לחדר הסמוך, השתהה רגעים אחדים, וחזר עם צרור כסף בידו, באומר: "יש בידי לתת לך חמישים אלף".... נבוך האיש והיסס לקחת, כלום בא לכאן כדי לקבל נדבה? אמר לו הרבי: "הכסף נתון לך בהלוואה למשך שנה..." לקח הלה מידו את הסכום, התחיל לסחור בו, ומשמם ברכוהו והצליחו את מעשי ידיו.

חלפו שלשה חדשים בלבד, וכבר היה ביד האיש להחזיר את כל הכסף. אולם הרבי השתמט מלקבל ממנו, באומר שעדיין אינו זקוק לכסף זה.

בינתיים ערך המטבע הלך ונפחת. חלפו עוד חודשים מספר, שוב בא הסוחר לפרוע את כספי ההלוואה. אך גם הפעם סירב הרבי לקבל ממנו, עד אשר כלו ימי שנה תמימה [כפי שאמר], רק עתה ניאות לקבל את הסכום למרות שבגלל הפיחות איבד הכסף כמעט את כל ערכו.

ראש גולת אריאל

בטחון ושמח בחלקו

הבוטח בה' שיספק לו כל צרכו, הריהו שמח בחלקו ואינו דואג דאגת המחר !

נלמד מהפסוק: "ואכלתם לשובע... וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית... וציויתי את ברכתי" ... (פרק כה"ט, כ, בא)

והקשו המפרשים: וכי אם לא ישאלו "מה נאכל בשנה השביעית" לא יצוה הקב"ה את ברכתו ומדוע תלה את ברכתו ב"וכי תאמרו מה נאכל"!! ומפרש הספורנו, שאם לא ישאלו "מה נאכל" יקויים בהם "ואכלתם לשובע" - שיהיו הפירות רבי המזון כענין שהיה בעומר שהיה מספיק לגדול כמו לקטן כאמרם ז"ל "אוכל קמעה ומתברך במעיו" וממילא יספיקו פירות הששית גם לשביעית. ואולם אם "יאמרו מה נאכל" כלומר: כאשר יסופק הדבר אצלם ולא יבטחו שיהיה המעט מספיק באיכותו, או אז "ועשת את התבואה לשלוש השנים" באופן שתשבע העין מראות, ואז תספיק הכמות.

הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל כתב באחת מאגרותיו: "נתתי שמחה בלבי מהצלחתך ומהברכה ששלח השי"ת במעשי ידך. עליך לזכור דברי דוד המלך בתהילים (קמו) "אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על ה' אלוקיו". ויש לפרש: אשרי לו לאדם שאפילו בשעה שאל יעקב בעזרו, היינו שמש הצלחתו מזהירה ומאירה, גם אז שברו על ה' אלוקיו. כל שברו על הקב"ה ושם בו מבטחו, שלא כוחו ועוצם ידו עשו לו את החיל הזה, ורק השי"ת הוא הנותן לו כח לעשות חיל.

יסוד זה יאיר לנו גם את הרעיון הבא: פעם הסביר **כ"ק האדמו"ר מגור בעל הבית ישראל** את פשר אמרת חז"ל (ערובין יח:): "אמרה יונה לפני הקב"ה, רבונו של עולם, יהיו מזונותי מרורין כזית ומסורין בידך, ואל יהיו מתוקין כדבש ותלויין ביד בשר ודם". וטעון ביאור: הרי גם כשתלויין ביד בשר ודם, הכל בא מידי הקב"ה!!

אלא, כך ביאורם של דברים: יש המרוויחים פרנסתם ממסחר ועסק שהשקיעו עפי" שכל אנושי והתנהל בחריצות ובכשרון. פרנסה כזאת נקראת "תלוי בידי בשר ודם". אכן יש פעמים שמזדמן לאדם עסק טוב מן הצד, עסק כזה אשר לא פילל כלל וכלל שיזדמן לידו, זוהי פרנסה היישר מידיו של הקב"ה.

נוסיף בביאור הדברים (עפ"י המובא באגרת הגרצ"פ פרנק), שלכאורה מדוע באמת עסק זה שבא "היישר מידיו של הקב"ה", כפי ביאורו של הבית ישראל, עדיף הוא מעסק כזה שנוהל "בחריצות ובכשרון" אף שגם הוא בא מהקב"ה? במה מתבטא בסופו של דבר עדיפותו של זה על זה, הלא התוצאה שוה בשניהם?!

אכן לאור היסוד האמור, הדברים פשוטים: ודאי ישנה מעלה לזה שמרויח מעסק שכלל לא פילל שיזדמן לידו, שכן אז רואה בחוש שהכל מהקב"ה בעוד הוא עצמו לא נקף אצבע... ובכך ישים כל מבטחו בהקב"ה ולא ידאג דאגת המחר. לא כן מי שמרויח מעסק שנוהל "בחריצות ובכשרון" עלול להטעות עצמו בדמיון שכוחו ועוצם ידו עשו לו את החיל הזה, ומה יעשה בעת הכשלו, במי ישים אז מבטחו?

בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ד סימן לו) כתב הגאון **רבי משה פיינשטיין** זצ"ל תשובה על מה ששאלוהו: האם יש להפסיק בלימוד התורה כדי להקדים וללמוד מקצוע לצורך פרנסה, אף שעתה לא חסר לו, אך שמא יחסר לו פרנסה בעתיד?! והשיב לשואל כדברים הבאים:

"עצה זו [לעזוב לימוד התורה ולדאוג לענין פרנסה אף שעדיין לא הגיע זמנה] היא עצת רשעים. וכתוב (תהלים א"א) "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים"... משם שאין אדם שנעשה רשע פתאום, אלא בתחילה הולך בעצה שלהם, לדאוג לענין פרנסה אף שעדיין לא הגיע זמנו לדאגה כזו, שהרי יש לו כל טוב בבית אביו... ומכל מקום דואג לפרנסתו בשביל עצת רשעים, היינו במה שמוצאים [הרשעים] בדברי חז"ל שאין לסמוך על הנס, ומחמירים בזה מאד לומר שלא די לדאוג על זה לכשיצטרך אחרי שישא אשה... כי הרבה פרנסות יש לו להקב"ה בעולם שברא, גם בלא נסים ולא בדרך הטבע, וכמו שרואה כל אדם... ואין צורך לזה לשום הכנה..."

מצמיח ישועה...

המהר"ל זצ"ל התארס בגיל 15 והלך ללמוד בישיבה. אבי הכלה הבטיח לו נדוניה גדולה. בנתיים ירד אבי הכלה מנכסיו ושלח להודיע למהר"ל: "מכיון שבן שמונה שנה לחופה, והיות ואין באפשרותי לתת לך הנדוניה שהבטחתי, אינני רוצה ח"ו לעגן אותך, לכן אנחנו מוחלים לך ונותנים לך רשות שתעשה שידוך אחר כרצונך".

החזיר לו המהר"ל תשובה, שלמרות זאת אינו רוצה לשנות את דבריו, והוא מייחל ומצפה לעזר עלין. אולם, מאידך, אם אבי הכלה אינו מעונין לעגן את בתו, יעשה הוא שידוך תחילה לבתו, ואז ידע כי חופשי הוא.

מצב המחותן לא הוטב. ראתה הכלה את המצב והחליטה לפתוח חנות קטנה לממכר מעשה אופה, לעזר להוריה בפרנסה. כך ישבה גלמודה עשר שנים. גם המהר"ל לא רצה לשמוע שידוך אחר, רק ישב על התורה בהתמדה גדולה.

כעבור עשר שנים, היתה שעת מלחמה ועבר בעיר הזו צבא רב. אחריהם עבר פרש על סוס. כאשר עבר הפרש על יד החנות של כלת המהר"ל נעץ את רומחו לתוך כר לחם גדול שהיה מונח בחלון.

מיהרה אליו הכלה ובכתה בפניו לבל יגזול את הלחם, כי היא עניה ומפרנסת את הוריה הזקנים. צעק עליה הפרש: "מה אעשה לך, אין לי כסף לשלם ואני רעב מאד. אך זאת אוכל לעשות, יושב אני על שני אוכפים, על כן אתן לך אוכף אחד בעד הלחם". והוא שלף אוכף אחד והשליכו לחנות בכח גדול.

כאשר ניגשה הכלה אל האוכף להגביה אותו, נבהלה מאד. שכן ראתה כי נקרעה המרדעת מצד אחד ונפלו משם מטבעות זהב לרוב. היא נחפזה לבשר להוריה את הבשורה המשמחת. שלח אביה מיד מכתב אל המהר"ל שיבוא לחתונה כי עזר לו השי"ת בדרך פלא שיוכל לפרוע את הנדוניה ולעשות את החתונה.

עפ"י נפלאות מהר"ל

"אין אדם נוגע במוכן לחברו"...

העיד הגה"צ **רבי חיים פלאגי** זצ"ל על מעשה שאירע בעירו, שהיו שלשה גבירים מעשירי העם שהיו מרבים בצדקות וה' בירך אותם ברווחים גדולים.

לעומתם, היו סוחרים שלא היו עשירים כמוהם והייתה עינם צרה בהם, וטענו כי בגלל עשירים אלו אינם מרויחים מספיק.

"הוכחתי אותם" - מספר רבי חיים - "שלא יאמרו כן, שהרי כל אדם מקבל וזוכה משמים מה שראוי לו ואין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, ואף יתכן כי בזכות אלו הגבירים הצדיקים יש שפע ברכה לכל אנשי העיר, ואם יעברו מן העיר יפסיק השפע לכולם..."

ואמנם כך הוה. לאחר תקופה נסעו הגבירים לארץ ישראל, ולא עברו ימים מועטים עד שנסתלק השפע מן העיר ונשארו אלו עניים נצרכים ללחם, ונתקיים מה שאמרתי להם".

תוכחת חיים - וישב

איסור אונאת דברים

שלא יצער איש את רעהו בדברים !

נלמד מהפסוק: "ולא תונו איש את עמיתו" (פרק כה"ז)

והביא רש"י מדברי חז"ל בתו"כ: כאן הזהיר על אונאת דברים שלא יקניט איש את חברו. וכן דרשו חז"ל בגמרא "ולא תונו איש את עמיתו" - באונאת דברים הכתוב מדבר! וביארו חז"ל מהו אונאת דברים? לא יאמר לו בכמה חפץ זה והוא אינו רוצה בכך. אם היה בעל תשובה, אל יאמר לו זכור מעשיך הראשונים. אם היה בן גרים אל יאמר לו זכור מעשה אבותיך וכו'.

הנזהר שלא יסובב צער מחמתו לזולתו" - כותב הגה"צ רבי חיים פלאג'י זצ"ל (בספרו תוכחת חיים) - "סייעוהו מן השמים שרצונו יקויים, וזוכה לבנים כשרים ומטתו שלימה. מדה כנגד מדה, כשם שאינו רוצה בצער אחרים ונוקם ומצטער בכאבם, כך גם מן השמים יתנו לו בנים כשרים שלא יבואו לידי צער ותקלה בגללם. ושניהם מצינו ביעקב אבינו: "ויצר לו" - שהצטער שלא יזיק אחרים. זכה שלא באה תקלה על ידו. וגם זכה שמטתו תהיה שלימה שכולם צדיקים".

החתם סופר (בפירושו עה"ת ויקרא עו) הוכיח מהפסוק המלמד על איסור הלואה בריבית, שאפילו לשעה קלה, גם כן אסור לצער את הזולת. שהרי התורה ציוותה: "אל תקח מאתו נשך... את כספך לא תתן לו בנשך... אני ה' אלוקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ כנען" (ויקרא כה).

נמצאנו למדים שמלבד איסור נטילת ריבית, ישנו איסור על עצם ה"נתינה בנשך" היינו ההלוואה בריבית, זאת אף אם לא לקח רבית בפועל.

וכל כך למה? משום שהלואה מצטער כבר עתה כאשר סבור שיהיה חייב לשלם רבית! הוא שסיים הכתוב "אני ה' אלוקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים, לתת לכם את ארץ כנען". כלומר: כשם שהודעת לי עם ישראל בטרם יציאתם ממצרים, כי מטרת היציאה היא לקבלת התורה ולארץ זבת חלב ודבש כנאמר בפסוק (שמות ג, יז) אף שבאמת התעכבו קודם לכן במדבר. אך את זאת לא הודיעם כדי שלא יצטערו כבר עתה, כך גם אתם, המנעו מלגרום צער לזולתכם אף לזמן מועט.

גם העושה פעולה שגורמת צער ומיאוס לחברו נענש על זה מן השמים! כמו שאמרו חז"ל בגמרא (חגיגה ה). "כי את כל מעשה האלוקים יביא במשפט על כל נעלם", זהו ההורג כינה בפני חברו ונמאס בה, או הרוקק בפני חברו ונאמס בה. [כל שכן הגורם לחברו צער שיש בו הזק לגופו, כמו עישון וכו"ב].

"עוד שמועה פורחת..."

מעשה שאירע בביתו של המגיד הישיש מוואלקמיר, שבערוב ימיו חי בירושלים: באשמורת הבוקר, שעה שהלך לבית הכנסת, פרצו שודדים אל ביתו וגזלו את שעונו - שעון יקר שהיה קבוע על הקיר.

הכובסת שעבדה בביתו של המהרי"ל **דיסקין** זצ"ל, שמעה בלכתה לעבודתה על דבר הגניבה וסיפרה לרבנית. המהרי"ל שישב בחדרו קלט את השיחה. הוא קרא אליו את הרבנית וביקש הימנה: מהרי ובררי איזה סוג שעון היה זה שנגנב, וקני מיד שעון חדש בדיוק כמוהו באיכות ובמראה כדי להעמידו מיד בבית המגיד הישיש, טרם שיחזור לביתו.

ואכן בעוד המגיד מוואלקומיר שוהה בבית הכנסת, הוקבע השעון החדש על מקומו בביתו. המגיד שמע בבית הכנסת על שעונו שנגנב, אך כשחזר לביתו וראה את שעונו אורו עיניו ואמר: "הנה עוד שמועה פורחת..."

מאוחר יותר הסביר המהרי"ל את פשר מעשהו "משום שאצל זקן מופלג כמו המגיד מוואלקמיר - שהיה אז כבן מאה - הרי כל קורטוב של צער ועגמת נפש עלול לקצר ימיו ועל כן יש להזהר ביותר.

עמוד אש

קוראים נכבדים! האם ידעתם?

איזו מדה טובה יש בכוחה להגן על האדם מכל מיני פגעים רעים ?

מדוע מי שמשאיר פסולת על אדן החלון בביתו או במקום לימודיו עלול לעבור על איסור דאורייתא ?

איזה "סיפור מופלא" על החתם סופר "הציל את חייו" של רבי ברוך בער לייבוביץ זצ"ל כשקרא אותו ?

מה הייתה תגובתו של הגרי"ז סולובייצ'יק זצ"ל כשנודע לו שהפסיד את כל הנדוניה הגדולה שהייתה לו אחריו חתונתו ?

היאך היה בעל האור שמח מבשר לקצב שפרתו נטרפה מבלי שהקצב יצטער מהדבר ?

האם יש איסור אונאת דברים, באונאת אדם רשע ?

האם שייך לאו ד"לא תרדה בו בפרך" כשמפצירים באדם לומר דברי תורה בציבור ואין זה לרצונו ?

האם מותר ללוות כסף על סמך בטחון שהקב"ה כבר ישיג לו מעות להחזיר ?

מה ראה רבי ראובן בענגיס זצ"ל להניח לפניו כוס תה מלאה באופן קבוע מבלי שהיה שותה ממנה ?

אימתי פטור כל אדם מלעשות אף השתדלות מועטת, ויכול לתלות כל יהבו ומבטחו רק על השי"ת ?

על שאלות אלו ועוד רבות אחרות, תוכלו למצוא תשובות מעניינות בספר החדש

איש לרעהו-ויקרא (פרשת בהר עמודים תקעא-תרט)

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות. לפרטים: 02-5869073

המתנה האידיאלית והמוצלחת - להורים, למחנכים ולכל המשפחה

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

חכם עיניו בראשו: תהיה פרקטי! / הרב נפתלי וינברג

על מנת להתמודד עם השפעות העולם שסביבנו.

* * *

אבל, וכאן אנו מגיעים לנקודה העיקרית:

החינוך בימינו חייב לכלול מנה גדושה של "בין אדם לחברו"! חינוך שכזה יהווה פתרון לבעיות רבות עימן מתמודדים, ומה גם שברגע שתשרור בינינו אהבה אמיתית יזהה כל אחד את עצמו "כחלק מהמשפחה". לעשות, כאיש אחד בלב אחד, רצון אבינו שבשמים. וברגע שנתאחד כולנו, ונתאגד כולנו, בחומה בצורה של אהבה אף אומה ולשון לא תוכל להשפיע עלינו!

כל יחיד ויחיד ירגיש את עצמו כחלק מהכלל, כחלק ממשפחה אהובה גדולה - ומשפחה לא עוזבים!!

כיצד מיישמים זאת למעשה? הרי לפלוגי יש חסרון כזה... ולאלמוני פגם כזה... איך נצליח לקיים "ואהבת לרעך כמוך"?

הבעל שם טוב היה אומר על "ואהבת לרעך כמוך": כשם שאתה רוצה שיאהבו אותך - עם כל החסרונות שלך... - בדיוק כך תאהב את הזולת, עם כל החסרונות שלו! וזה ללא יוצא מן הכלל.

מספר פעמים ציטטנו כאן את גדולי ישראל שבזמננו אין היטר לשנוא יהודים (המעוניין יכול לקרוא בהרחבה בגיליון איש לרעהו שלח תשס"ו).

וזה כולל גם אותם יהודים שלצערנו עדיין אינם שומרי תורה ומצוות. לדעת החזון איש, בזמנינו נחשבים הם בבחינת "תינוקות שנישבו" והמצוה "ואהבת לרעך כמוך" - לאהוב כל יהודי, לכבדו, ומה ששנאו עליך אל תעשה לו! - אמורה גם כלפיהם.

וכאן הבן שואל: איך זה מסתדר מבחינה פרקטית? הרי עלינו לשמור מרחק מהם ולהזהר מאד מלהתחבר עמם שלא נושפע ממעשיהם הרעים, חלילה, ואם כן איך נאהב אותם?

את התשובה לכך נתן כבר המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל (הובא באור יחזקאל) וכך אמר: יש לשנוא רק את המעשים הרעים של הרשעים אבל אסור לשנוא את הרשעים עצמם, כי נבראו בצלם אלוקים ונשמתם חצובה מכסא הכבוד והם אחינו בני אברהם יצחק ויעקב, וא"כ עלינו לרחם עליהם ולהתפלל עליהם שישבו בתשובה ולא שזכו כבר הרבה בעלי תשובה בדורינו) ואז נוכל שוב לשבת עמם בפועל ללא מחיצות! וכעין זה מובא גם ב"תניא" פרק לב.

וכדוגמת אדם שאנו אוהבים, שנחלה ל"ע במחלה מדבקת, ועלינו להתרחק ממנו כדי שלא נדבק חלילה בחיידקי המחלה, וכי בגלל זה איננו אוהבים אותו? אדרבה, אנחנו מצטערים בצער, מרחמים עליו ומתפללים לרפואתו, ועם זאת נזהרים ביותר שלא להיות בקשר קרוב עמו, וכך צריך להיות היחס בזמננו לאלו שלא נתנו להם צ'אנס ולא גילו להם את המאור שבתורה ואת היופי שביהדות ולא הראו להם את החן וההדר של שומרי התורה והמצוות, ולכן הם נראים כך כמו שנראים.

וכשנחנך את עצמנו לאהוב בלבנו כל יהודי, נוכל לחזות בהתרחשות מופלאה, כפי שהובטחנו מרבתינו: נאמר במשל: "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם". כשאנו נפתח בלבנו אהבה כלפיהם, ישתנה בהכרח גם יחסם העניין כלפינו. גם אזנס תהיה יותר כרויה וקשבת לשמוע אותנו (כמובן רק באמצעות הרבנים והארגונים המתחמים בקרוב רחוקים, כדוגמת הרופא שרק הרופא המומחה רשאי לטפל בו) וכך נקרבים אל היהדות המקורית ואורא יתקדש שם שמים ואויבנו לא יוכלו לנו.

כמה אנשים אתם מכירים שמתנהגים בבית כשיש אורח, באותה צורה בדיוק בה היו מתנהגים גם ללא האורח? כיום, מבחינה מסויימת הבית הוא כל העולם.

אין מה לעשות. כולנו בני אדם וכולנו מושפעים מהסביבה! לא רק מדיבורים, אלא אפילו מרמיזות דקות ומפגשי עיניים.

אך מהי אותה סביבה שמשפיעה עלינו!

בעבר חי עם ישראל מבודד וללא שייכות פנימית עם שאר האומות. חיינו אז מצוין, עם "עצמאות" אמיתית. קיבלנו בסיני תורת אמת, שעל מנת לממש אותה עלי אדמות אסור שתשררנה עלינו השפעות מבחוץ. אך ברגע שאנו קשורים למה שמתרחש בעולם אנחנו בבעיה! ולצורך ענין זה ממש לא משנה אם האומות מתערבות בפועל באורח חיינו, או רק משפיעות עליו בשלט רחוק.

גם כאשר ירדו ישראל למצרים, התגוררו תחילה ב'גושן' שהיוותה עבורם אוטונומיה מנותקת מהמצריים החוטאים. הם סיפקו את כל צרכיהם הפיזיים והרוחניים מסביבתם הקרובה, ללא צורך להתערות בגוים. יוסף הצדיק דאג שגם הם יוכלו להיות צדיקים. אך ברגע שהוא הסתלק - הסתלקה יחד עמו האידיליה. בני ישראל עזבו את "הגטו", התפזרו במצרים, והגיעו עד קרוב לשער הטומאה הנו"ף!

ראיתי פעם שהגר"א כותב שבני ישראל יכולים להתמודד עם היצר הפנימי, אך ברגע שהיצר הפנימי מתחבר ליצר החיצוני אז מתחילות הבעיות.

כיהודים, סבורני שעל כל אחד מאתנו להעריך את הלבוש החסידי שמכריז בכל הווייתו: "אנחנו שונים מן העולם ולא חפצים להתערב בו". מי שילמד היסטוריה יגלה שעל פי רוב הצליחו קהילות שהקפידו על לבוש מתבדל, לשמור על טהרת הקודש טוב יותר מקהילות בהן התלבשו כצו האופנה (גילוי נאות: כותב השורות לא חונך להתלבש כחסידי, אך למרות זאת הוא יודע להעריך את האמירה העצמתית שהלבוש הזה משדר!)

* * *

רבתי! אנחנו עדיין בגלות. אין לנו את משה אהרן ומרים, אין לנו גם את יוסף הצדיק שידאג לכל סיפוקנו. אנו נאלצים להתייצב בעצמנו מול האומות והשפעתן. אז מה עושים? כיצד מתמודדים מול העולם בלא להיות מושפע ממנו?

התשובה פשוטה: **חינוך מגיל צעיר!** למרבה הפלא, ככל שהתשובה הזו פשוטה אנשים לא מעטים כלל לא "חיים" איתה, שוכחים שיעקב אבינו התכוון 14 שנה על מנת להתמודד עם לבן הרשע.

זה קרה לפני 100 שנה בסך הכל, כאשר מרת שרה שנייר ע"ה הקימה את 'בית יעקב' על מנת לחסום את השפעת ההשכלה על בנות ישראל (שנפלו כזבובים רח"ל) ברגע שהמערכת החינוכית החלה להעניק לבנות "מנות" גדושות של אמונה, השקפה וכו' נעצר הנגף.

"איזהו חכם הרואה את הנולד" אך כיצד הוא רואה - מה הוא נביא!! ההסבר הוא שחכם הוא זה שיודע ללמוד מן העבר מה אמור להתרחש בעתיד! הוא רואה את הנולד כי הוא לא שכח את העבר.

הבה נהיה חכמים! הבה נלמד מהעבר!

חינוך שכזה צריך להתחיל אפילו בגיל הרך, שהרי כיום גם ילדים בגיל הרך נחשפים לעולם. גם הם זקוקים לכלים ראויים